

สีสมัยทวารวดี มีในเมืองมโหสถ

สีที่นิยมใช้ในเมืองมโหสถ อ.ศรีมโหสถ จ.ปราจีนบุรี เป็นสีสมัยทวารวดี ราว 1,500 ปีมาแล้ว มี 5 สี ได้แก่
แดง, ดำ, ขาว, เขียว, ทอง
วิธีเขียนสีที่นิยมทั่วไป ได้แก่
ลงพื้นสีแดง วาดรูปสีขาว ตัดเส้นสีดำ
บางแห่งอาจมีสีน้ำเงิน(สีเทาๆ) หรือสีอื่นๆ ปะปนบ้าง แต่
ไม่นิยมและไม่ค่อยพบ

มีรายละเอียดหลักฐานเกี่ยวกับสีสมัยทวารวดี อยู่ในงานค้นคว้าของ
อาจารย์ ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ ดังต่อไปนี้

“สี” ในอาคารสมัยทวารวดี?

ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

กลุ่มอาคารในวัฒนธรรมแบบทวารวดี บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทางภาค
กลางตอนล่างของประเทศไทย อายุราว พ.ศ. 1100-1500 แต่เดิมคงจะมีการเขียน
“สี” ลงบนตัวอาคารที่ก่อด้วยอิฐ

สีที่ใช้สำหรับเขียนอยู่ที่ตัวอาคารสมัยทวารวดีคงจะประกอบไปด้วย 5 สี
ได้แก่ สีแดง สีขาว สีดำ สีทอง และสีเขียว สันนิษฐานจากสีที่ปรากฏอยู่ในภาพ
จิตรกรรมของกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งเขียนขึ้นราว
พ.ศ. 1969

ข้อจำกัดของการศึกษาเรื่อง “สี” ที่เขียนอยู่บนตัวอาคารศาสนสถานอุษาคเนย์ยุคเก่าแก่ เกิดจากสภาพอากาศที่ร้อนชื้น ตัวการสำคัญในการทำให้ชั้นสีที่มีอยู่หลุดร่อนไปจากตัวอาคาร การที่ภาพจิตรกรรมที่พระปรางค์วัดราชบูรณะยังคงเหลือรอดมาจนถึงปัจจุบัน เป็นเพราะถูกเขียนขึ้นภายในกรุพระปรางค์ ที่ไม่เคยกระทบกับสภาพอากาศภายนอกเป็นเวลานาน

เมื่อเร็วๆ นี้กลุ่มนักโบราณคดีเยอรมันสำรวจภาพจิตรกรรมบางส่วนของลายกระหนกที่ปราสาทนครวัด อายุอยู่ในช่วงประมาณเรือน พ.ศ. 1650 เขียนด้วยสีขาวบนพื้นแดง ตัดเส้นด้วยสีดำอยู่บนพื้นปูนบางๆ ที่ฉาบทับอยู่บนหินทรายที่เป็นวัสดุก่อสร้างองค์ปราสาทอีกทอดหนึ่ง ภาพจิตรกรรมนี้ถูกฝุ่น และเกลือพอกทับไว้จนเป็นชั้นหนาเตอะ จึงเหลือรอดมาจนถึงปัจจุบัน

การเขียนภาพด้วยสีต่างๆ ลงบนพื้นสีแดง แล้วตัดเส้นด้วยสีดำนั้น เป็นเทคนิคเดียวกันกับภาพจิตรกรรมที่กรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ เฉพาะการลงพื้นสีแดงที่ว่าพบหลักฐานอยู่ทั้งในบางส่วนของชั้นปูนที่ฉาบทับอยู่บนภาพสลักอิฐปราสาทบรีวาร ในกลุ่มปราสาทสมโบร์ไพรกุกหมู่เหนือ, หน้าบันบางชั้นของปราสาทพระวิหาร, บางส่วนของระเบียงคดที่ปราสาทนครวัด และพื้นหลังของภายในซุ้มที่ฉันทิปรัมบนัน ในชวาภาคกลาง เป็นต้น เข้าใจว่าแต่เดิมงานช่างเก่าแก่เหล่านี้ ซึ่งหมายรวมถึงงานช่างแบบทวารวดีที่มีอายุอยู่ร่วมสมัยกัน คงจะมีสีทอง และสีเขียวใช้เขียนอยู่เช่นเดียวกับที่กรุพระปรางค์วัดราชบูรณะด้วย

การเขียนภาพด้วยชุดสีห้าสีที่ว่า คงจะเป็นลักษณะประเพณีดั้งเดิมของอุษาคเนย์ซึ่งเกี่ยวพันกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร และเทคโนโลยีที่ใกล้เคียงกัน การเขียนภาพด้วยชุดสีที่ว่ายังคงตกทอดมาถึงยุคปลายของกรุงศรีอยุธยา ซึ่งอาจจะมีการใช้สีอื่นๆ เช่น สีน้ำเงิน หรือสีเทาปะปนอยู่บ้างแต่ก็ไม่เด่นชัดนัก ใช้เป็นแค่น้ำรองสำหรับประกอบภาพเท่านั้น กระทั่งแนวคิดในการใช้สีอย่างภาพจิตรกรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทในงานช่างเขียนของไทย การใช้ “สี” จึงได้หลากหลายขึ้นตามอย่างทฤษฎีศิลปะของชาติตะวันตกนั่นเอง